

Advies van het Europees Comité van de Regio's over het programma voor de eengemaakte markt

(2019/C 86/13)

<p>Rapporteur:</p> <p>Referentiedocumenten:</p>	<p>Deirdre FORDE (IE/EVP), lid van de graafschapsraad van Cork</p> <p>Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma voor de eengemaakte markt, het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, en Europese statistieken, en tot intrekking van de Verordeningen (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014, (EU) nr. 258/2014, (EU) nr. 652/2014 en (EU) 2017/826</p> <p>COM(2018) 441 final</p> <p>Bijlagen bij het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het programma voor de eengemaakte markt, het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, en Europese statistieken, en tot intrekking van de Verordeningen (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014, (EU) nr. 258/2014, (EU) nr. 652/2014 en (EU) 2017/826</p> <p>COM(2018) 441 final, bijlagen 1 t/m 4</p>
---	---

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 7

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Het is daarom passend een programma voor de interne markt, het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, en Europese statistieken („het programma”) vast te stellen. Het programma moet worden vastgesteld voor een looptijd van zeven jaar, van 2021 tot en met 2027.</p>	<p>Het is daarom passend het programma voor de eenge-maakte markt vast te stellen, om de interne markt te versterken en de werking ervan te verbeteren op het gebied van het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, normalisatie, consumentenbescherming en Europese statistieken („het programma”). Het programma moet worden vastgesteld voor een looptijd van zeven jaar, van 2021 tot en met 2027.</p>

Wijzigingsvoorstel 2

Overweging 9

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Een moderne interne markt bevordert de mededinging en staat ten dienste van consumenten, bedrijven en werknemers. Door beter gebruik te maken van de voortdurend veranderende interne markt voor diensten moeten Europese bedrijven beter in staat zijn over de grenzen heen banen te creëren en groei te genereren, een breder assortiment diensten tegen betere prijzen aan te bieden, zonder dat toegevingen worden gedaan wat de hoge normen voor consumenten en werknemers betreft. Om dit te bereiken moet het programma de resterende belemmeringen helpen wegwerken en een regelgevingskader bieden dat zich kan aanpassen aan nieuwe innovatieve bedrijfsmodellen.</p>	<p>Een moderne interne markt stoelt op de beginselen van rechtvaardigheid en transparantie, wat de mededinging bevordert en consumenten, bedrijven en werknemers ten goede komt. Door beter gebruik te maken van de voortdurend veranderende interne markt voor diensten moeten Europese bedrijven beter in staat zijn over de grenzen heen banen te creëren en groei te genereren, een breder assortiment diensten tegen betere prijzen aan te bieden, zonder dat toegevingen worden gedaan wat de hoge normen voor consumenten en werknemers betreft. Om dit te bereiken moet het programma bijdragen aan een betere monitoring van de ontwikkelingen op de interne markt, met inbegrip van de impact van nieuwe technologieën en innovatieve bedrijfsmodellen, de resterende belemmeringen helpen in kaart brengen en wegwerken en een regelgevingskader bieden dat zich kan aanpassen aan nieuwe innovatieve bedrijfsmodellen, inclusief sociaal ondernemerschap.</p>

Wijzigingsvoorstel 3

Overweging 15

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Overheden maken gebruik van overheidsopdrachten om ervoor te zorgen dat overheidsgeld goed wordt besteed en om bij te dragen aan een eengemaakte markt die innovatiever, duurzamer, inclusiever en concurrerender is. Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad[49], Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad[50] en Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad[51] bieden het rechtskader voor de integratie en doeltreffende werking van de markten voor overheidsopdrachten, die 14 % van het bruto binnenlands product van de Unie vertegenwoordigen, ten behoeve van de overheden, bedrijven alsook burgers en consumenten. Het programma moet daarom maatregelen ondersteunen met het oog op een bredere benutting van strategische overheidsopdrachten, professionalisering van overheidsinkopers, betere toegang tot aanbestedingsmarkten voor kmo's, meer transparantie, integriteit en betere gegevens, bevordering van de digitale transformatie van aanbestedingen en stimulering van gezamenlijke aanbestedingen, door de partnerschapsaanpak met de lidstaten te versterken, de gegevensverzameling en -analyse te verbeteren aan de hand van onder andere de ontwikkeling van specifieke IT-instrumenten, door de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken te ondersteunen, richtsnoeren te bieden, gunstige handelsovereenkomsten te sluiten, de samenwerking tussen nationale overheden te versterken en pilootprojecten te lanceren.</p>	<p>Overheden maken gebruik van overheidsopdrachten om ervoor te zorgen dat overheidsgeld goed wordt besteed en om bij te dragen aan een eengemaakte markt die innovatiever, duurzamer, inclusiever en concurrerender is. Richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad[49], Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad[50] en Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad[51] bieden het rechtskader voor de integratie en doeltreffende werking van de markten voor overheidsopdrachten, die 14 % van het bruto binnenlands product van de Unie vertegenwoordigen, ten behoeve van de overheden, bedrijven alsook burgers en consumenten. Het programma moet daarom maatregelen ondersteunen met het oog op een bredere benutting van strategische overheidsopdrachten, professionalisering van overheidsinkopers, versterking van het vermogen van kmo's om toegang te krijgen tot aanbestedingsmarkten door het stroomlijnen en vereenvoudigen van de aanbestedingsprocedure, meer transparantie, integriteit en betere gegevens, bevordering van de digitale transformatie van aanbestedingen en stimulering van gezamenlijke aanbestedingen, door de partnerschapsaanpak met de lidstaten te versterken, de gegevensverzameling en -analyse te verbeteren aan de hand van onder andere de ontwikkeling van specifieke IT-instrumenten, door de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken te ondersteunen, richtsnoeren te bieden, wederkerige bepalingen met betrekking tot openbare aanbestedingen in handelsovereenkomsten ten uitvoer te leggen, de samenwerking tussen nationale en, waar van toepassing, regionale overheden te versterken en pilootprojecten te lanceren.</p>

Motivering

De verwijzing naar „(het sluiten van) gunstige handelsovereenkomsten” is onduidelijk en bovendien dekt de vlag de lading niet. Het gaat hier immers om openbare aanbestedingen.

Wijzigingsvoorstel 4

Overweging 16

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Om de doelstellingen van het programma te behalen en het leven van burgers en bedrijven gemakkelijker te maken, moet de openbare dienstverlening kwalitatiever en gebruikersgericht worden gemaakt. Dit houdt in dat overheidsadministraties nieuwe werkwijzen zullen moeten beginnen gebruiken, de verkokering tussen de verschillende onderdelen van hun diensten zullen moeten doorbreken en zich zullen moeten inzetten om deze overheidsdiensten met burgers en bedrijven samen tot stand te brengen. Gezien de voortdurende en gestage toename van grensoverschrijdende activiteiten op de eengemaakte markt is het bovendien noodzakelijk actuele informatie te verstrekken over de rechten van bedrijven en burgers alsook toelichtende informatie over de administratieve formaliteiten. Daarnaast is het van cruciaal belang juridisch advies te verstrekken en hulp te bieden om problemen op te lossen die zich voordoen op grensoverschrijdend niveau. Voorts is het noodzakelijk de nationale overheidsdiensten op eenvoudige en efficiënte wijze met elkaar te verbinden en te evalueren hoe de eengemaakte markt in de praktijk werkt. Het programma moet dan ook de volgende bestaande instrumenten voor het bestuur van de eengemaakte markt ondersteunen: het Uw Europa-portaal, dat de ruggengraat moet worden van de aankomende digitale toegangspoort, Uw Europa — Advies, Solvit, het Informatiesysteem eengemaakte markt en het scorebord van de eengemaakte markt, om het dagelijks leven van burgers gemakkelijker te maken en de capaciteit van bedrijven om over de grenzen heen handel te drijven, te vergroten.</p>	<p>Om de doelstellingen van het programma te behalen en het leven van burgers en bedrijven gemakkelijker te maken, moet de openbare dienstverlening kwalitatiever en gebruikersgericht worden gemaakt. Dit houdt in dat overheidsadministraties nieuwe werkwijzen zullen moeten beginnen gebruiken, de verkokering tussen de verschillende onderdelen van hun diensten zullen moeten doorbreken en zich zullen moeten inzetten om deze overheidsdiensten met burgers en bedrijven samen tot stand te brengen. Gezien de voortdurende en gestage toename van grensoverschrijdende activiteiten op de eengemaakte markt is het bovendien noodzakelijk actuele informatie te verstrekken over de rechten van bedrijven en burgers alsook toelichtende informatie over de administratieve formaliteiten. Daarnaast is het van cruciaal belang juridisch advies te verstrekken en hulp te bieden om problemen op te lossen die zich voordoen op grensoverschrijdend niveau. Voorts is het noodzakelijk de nationale overheidsdiensten op eenvoudige en efficiënte wijze met elkaar te verbinden en te evalueren hoe de eengemaakte markt in de praktijk werkt. Het programma moet dan ook de volgende bestaande instrumenten voor het bestuur van de eengemaakte markt ondersteunen: het Uw Europa-portaal, dat de ruggengraat moet worden van de aankomende digitale toegangspoort, Uw Europa — Advies, Solvit, het Informatiesysteem eengemaakte markt en het scorebord van de eengemaakte markt, om het dagelijks leven van burgers gemakkelijker te maken en de capaciteit van bedrijven om over de grenzen heen handel te drijven, te vergroten. Om ervoor te zorgen dat deze instrumenten voor governance optimaal worden benut, moeten ook inspanningen worden gedaan om de bekendheid, met name van het Uw Europa-portaal, onder regionale overheden en andere organisaties die burgers en bedrijven in de praktijk ondersteunen, te vergroten.</p>

Motivering

Inspanningen om het gebruik en de doeltreffendheid van instrumenten voor governance van de eengemaakte markt te verbeteren, zoals onlineportalen voor burgers en bedrijven, moeten gepaard gaan met inspanningen om meer bekendheid te geven aan het bestaan en de beschikbaarheid ervan. Bewustmaking van lokale en regionale overheden en hun gekozen vertegenwoordigers moet centraal staan bij deze inspanningen, gezien hun rol bij de dagelijkse omgang met en ondersteuning van bedrijven en burgers.

Wijzigingsvoorstel 5

Overweging 23

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Kmo's staan voor gemeenschappelijke uitdagingen wat betreft het verkrijgen van financiering, het vinden van gekwalificeerde werknemers, het verlichten van de administratieve lasten, de benutting van creativiteit en innovatie, de toegang tot markten en de bevordering van internationaliseringsactiviteiten, die voor grotere bedrijven in mindere mate een probleem vormen. Het programma moet dergelijk marktfalen op evenredige wijze aanpakken zonder de mededinging op de eengemaakte markt onnodig te verstoren.</p>	<p>Kmo's staan voor gemeenschappelijke uitdagingen wat betreft het verkrijgen van financiering, het vinden van gekwalificeerde werknemers, het verlichten van de administratieve lasten, de benutting van creativiteit en innovatie, de toegang tot markten en de bevordering van internationaliseringsactiviteiten, die voor grotere bedrijven in mindere mate een probleem vormen. Deze uitdagingen zijn bijzonder belangrijk voor kmo's in plattelandsgebieden en/of perifere en ultraperifere regio's. Het programma moet dergelijk marktfalen op evenredige wijze aanpakken door speciale aandacht te besteden aan maatregelen die kmo's en bedrijfsnetwerken rechtstreeks ten goede komen zonder de mededinging op de eengemaakte markt onnodig te verstoren.</p>

Motivering

Hoewel alle kmo's worden geconfronteerd met de uitdagingen die in overweging 23 worden uiteengezet, worden kmo's in de plattelandsgebieden en/of perifere regio's met grotere uitdagingen geconfronteerd bij het vinden van geschoolde werknemers en het verkrijgen van toegang tot infrastructuur, zoals breedband en andere vormen van connectiviteit die nodig zijn om innovatie te benutten en internationaliseringsactiviteiten te bevorderen.

Wijzigingsvoorstel 6

Overweging 39

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Het netwerk van Europese consumentencentra staat consumenten bij om gebruik te maken van hun uit de consumentenwetgeving van de EU voortvloeiende rechten bij de grensoverschrijdende aankoop van goederen en diensten op de interne markt en in de Europese Economische Ruimte, hetzij online hetzij wanneer zij op reis zijn. Het netwerk, dat dertig centra telt, wordt sinds meer dan tien jaar gezamenlijk door de consumentenprogramma's van de Unie gefinancierd en heeft zijn toegevoegde waarde bewezen voor het versterken van het vertrouwen van consumenten en handelaars in de interne markt. Het netwerk behandelt meer dan 100 000 verzoeken van consumenten per jaar en bereikt miljoenen burgers via zijn voorlichtingsactiviteiten via de pers en online. Het is een van de meest gewaardeerde netwerken voor bijstand aan burgers van de Unie, en de meeste van de centra hebben een contactpunt voor wetgeving inzake de interne markt, zoals Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁹⁾, en in de evaluatie ervan wordt het belang onderstreept dat het netwerk zijn activiteiten voortzet. Het netwerk streeft er ook naar wederkerigheidsregelingen te ontwikkelen met vergelijkbare instanties in derde landen.</p> <p>⁽⁵⁹⁾ Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (PB L 376 van 27.12.2006 blz. 36)''</p>	<p>Het programma moet ook ondersteuning bieden aan het netwerk van Europese consumentencentra, dat consumenten bijstaat om gebruik te maken van hun uit de consumentenwetgeving van de EU voortvloeiende rechten bij de grensoverschrijdende aankoop van goederen en diensten op de interne markt en in de Europese Economische Ruimte, hetzij online hetzij wanneer zij op reis zijn. Het netwerk, dat dertig centra telt, wordt sinds meer dan tien jaar gezamenlijk door de consumentenprogramma's van de Unie gefinancierd en heeft zijn toegevoegde waarde bewezen voor het versterken van het vertrouwen van consumenten en handelaars in de interne markt. Het netwerk behandelt meer dan 100 000 verzoeken van consumenten per jaar en bereikt miljoenen burgers via zijn voorlichtingsactiviteiten via de pers en online. Het is een van de meest gewaardeerde netwerken voor bijstand aan burgers van de Unie, en de meeste van de centra hebben een contactpunt voor wetgeving inzake de interne markt, zoals Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁹⁾, en in de evaluatie ervan wordt het belang onderstreept dat het netwerk zijn activiteiten voortzet. Het netwerk van Europese consumentencentra is ook een belangrijke bron van informatie over de uitdagingen en problemen waarmee consumenten op lokaal niveau worden geconfronteerd en die relevant zijn voor de EU-beleidsvorming en de bescherming van de belangen van de consument. Het programma moet het daarom mogelijk maken synergieën te creëren en te bevorderen tussen consumentenorganisaties op lokaal en op Unieniveau, zodat de belangen van de consument beter kunnen worden behartigd. Het netwerk streeft er ook naar wederkerigheidsregelingen te ontwikkelen met vergelijkbare instanties in derde landen.</p> <p>⁽⁵⁹⁾ Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (PB L 376 van 27.12.2006 blz. 36)''</p>

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 7

Overweging 41

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Voorals burgers ondervinden de gevolgen van de werking van de markten voor financiële diensten. De markten voor financiële diensten vormen een belangrijk onderdeel van de eengemaakte markt en vereisen een solide regelgevings- en toezichtskader dat niet alleen financiële stabiliteit en een duurzame economie waarborgt, maar ook een hoog beschermingsniveau biedt voor consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten, met inbegrip van kleine beleggers, spaarders, verzekeringspolishouders, leden en begunstigen van pensioenfondsen, individuele aandeelhouders, kredietnemers en kmo's. Het is belangrijk hun capaciteit om deel te nemen aan de beleidsvorming voor de financiële sector te vergroten.</p>	<p>Voorals burgers ondervinden de gevolgen van de werking van de markten voor financiële diensten. De markten voor financiële diensten vormen een belangrijk onderdeel van de eengemaakte markt en vereisen een solide regelgevings- en toezichtskader dat niet alleen financiële stabiliteit en een duurzame economie waarborgt, maar ook een hoog beschermingsniveau biedt voor consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten, met inbegrip van kleine beleggers, spaarders, verzekeringspolishouders, leden en begunstigen van pensioenfondsen, individuele aandeelhouders, kredietnemers en kmo's. Het is belangrijk hun capaciteit om deel te nemen aan de beleidsvorming voor de financiële sector te vergroten en bewustmaking over consumentenrechten op dit gebied te ondersteunen, waaronder, in voorkomend geval, bewustmaking over beroepsprocedures.</p>

Motivering

Inspanningen om de deelname van consumenten en eindgebruikers aan de beleidsvorming voor de financiële sector te vergroten, moeten worden toegejuicht. Gezien de potentiële impact van misbruik of wanbeheer in de financiële sector op het leven van burgers moet bewustmaking op het gebied van consumentenbescherming echter bijzondere aandacht krijgen.

Wijzigingsvoorstel 8

Overweging 58

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>De in het kader van de vorige programma's en begrotingsonderdelen uitgevoerde acties zijn geschikt gebleken en moeten worden behouden. De nieuwe acties waarmee in het kader van het programma wordt gestart, hebben tot doel met name de goed functionerende interne markt te versterken. Om ervoor te zorgen dat de uitvoering van het programma eenvoudiger en flexibeler wordt, en dat de doelstellingen bijgevolg beter worden verwezenlijkt, moeten de acties uitsluitend in termen van globale algemene categorieën worden gedefinieerd. In het programma moeten ook lijsten van indicatieve activiteiten met betrekking tot specifieke doelstellingen op het gebied van concurrentievermogen of specifieke uit de regelgeving voortvloeiende activiteiten, zoals op het gebied van normalisatie, regulering van de voedselketen en Europese statistieken, worden opgenomen.</p>	<p>De in het kader van de vorige programma's en begrotingsonderdelen uitgevoerde acties zijn geschikt gebleken en moeten worden behouden. De nieuwe acties waarmee in het kader van het programma wordt gestart, hebben tot doel met name de goed functionerende interne markt te versterken. Om ervoor te zorgen dat de uitvoering van het programma eenvoudiger en flexibeler wordt, en dat de doelstellingen bijgevolg beter worden verwezenlijkt, moeten de acties uitsluitend in termen van globale algemene categorieën worden gedefinieerd. In het programma moeten ook lijsten van indicatieve activiteiten met betrekking tot specifieke doelstellingen op het gebied van concurrentievermogen of specifieke uit de regelgeving voortvloeiende activiteiten, zoals op het gebied van markttoezicht en productveiligheid, consumenten, normalisatie, regulering van de voedselketen en Europese statistieken, worden opgenomen.</p>

Motivering

Spreekt voor zich.

Wijzigingsvoorstel 9

Artikel 1, lid 1

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>Voorwerp</p> <p>Bij deze verordening wordt het programma vastgesteld voor de verbetering van de werking van de interne markt en het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, en het kader voor de financiering van de ontwikkeling, de productie en de verspreiding van Europese statistieken in de zin van artikel 13 van Verordening (EG) nr. 223/2009 („het programma”).</p> <p><i>In deze verordening worden de doelstellingen van het programma, de begroting voor de periode 2021-2027, de vormen van financiering door de Unie alsmede de regels voor de verstrekking van die financiering vastgelegd.</i></p>	<p>Voorwerp</p> <p>Bij deze verordening wordt het programma vastgesteld voor de verbetering van de werking van de interne markt en het concurrentievermogen van ondernemingen, met inbegrip van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, <i>sociale ondernemingen, bedrijfsnetwerken, normalisatie, consumentenbescherming</i> en het kader voor de financiering van de ontwikkeling, de productie en de verspreiding van Europese statistieken in de zin van artikel 13 van Verordening (EG) nr. 223/2009 („het programma”).</p>

Motivering

Samenhang met het toepassingsgebied van het programma (zie met name het wijzigingsvoorstel m.b.t overweging 7).

Wijzigingsvoorstel 10

Artikel 3, lid 1, onder a)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
<p>de werking van de interne markt te verbeteren, en met name de burgers, de consumenten en de bedrijven, in het bijzonder kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (kmo's), te beschermen en hun positie te versterken door de handhaving van het recht van de Unie, het vergemakkelijken van de toegang tot de markt, de vaststelling van normen, en de bevordering van de gezondheid van mens, dier en plant en van het dierenwelzijn; alsmede de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en de Commissie en de gedecentraliseerde agentschappen van de Unie te verbeteren;</p>	<p><i>duurzame banen te creëren, marktfalen aan te pakken en de werking van de interne markt te verbeteren, en met name de lokale economie te versterken en de circulaire economie te bevorderen</i>, de burgers, de consumenten en de bedrijven, in het bijzonder kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (kmo's), te beschermen en hun positie te versterken door de handhaving van het recht van de Unie, het vergemakkelijken van de toegang tot de markt, de vaststelling van normen, en de bevordering van de gezondheid van mens, dier en plant en van het dierenwelzijn; alsmede de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en de Commissie en de gedecentraliseerde agentschappen van de Unie te verbeteren;</p>

Motivering

n.v.t.

Wijzigingsvoorstel 11

Artikel 3, lid 2, onder a)

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
de interne markt doeltreffender te maken, belemmeringen te voorkomen en weg te nemen, en de ontwikkeling, tenuitvoerlegging en handhaving van het recht van de Unie op het gebied van de interne markt voor goederen en diensten, overheidsopdrachten, markttoezicht, en op het gebied van het vennootschapsrecht, het contractenrecht en het recht inzake niet-contractuele aansprakelijkheid, de bestrijding van het witwassen van geld, het vrij verkeer van kapitaal, financiële diensten en het mededingingsbeleid, met inbegrip van de ontwikkeling van beheersinstrumenten, te ondersteunen;	de interne markt doeltreffender te maken, de lokale economische ontwikkeling te bevorderen , belemmeringen te voorkomen en weg te nemen, en de ontwikkeling, tenuitvoerlegging en handhaving van het recht van de Unie op het gebied van de interne markt voor goederen en diensten, inclusief de sociale economie , overheidsopdrachten, markttoezicht, en op het gebied van het vennootschapsrecht, het contractenrecht en het recht inzake niet-contractuele aansprakelijkheid, de bestrijding van het witwassen van geld, het vrij verkeer van kapitaal, financiële diensten en het mededingingsbeleid, met inbegrip van de ontwikkeling van beheersinstrumenten, te ondersteunen;

Motivering

n.v.t.

Wijzigingsvoorstel 12

Artikel 8, lid 3

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
e) het ondersteunen van het concurrentievermogen van bedrijven en van hele sectoren van de economie, en het ondersteunen van de invoering van innovatie en samenwerking tussen waardeketens door kmo's door ecosystemen en clusters strategisch te verbinden, met inbegrip van het gezamenlijke clusterinitiatief;	e) het ondersteunen van het concurrentievermogen van bedrijven en van hele sectoren van de economie, en het ondersteunen van de invoering van innovatie, met name van nieuwe bedrijfsmodellen, waaronder modellen die verband houden met de sociale economie en de deeleconomie, alsook de invoering van samenwerking tussen waardeketens door kmo's, door ecosystemen en clusters strategisch te verbinden, met inbegrip van het gezamenlijke clusterinitiatief;

II. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. is verheugd over het voorstel van de Commissie om een nieuw programma voor de eengemaakte markt op te stellen ter verbetering van de werking van de eengemaakte markt in de periode 2021-2027, gericht op versterking van de governance van de eengemaakte markt, ondersteuning van het concurrentievermogen van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), verbetering van de consumentenbescherming en handhaving van consumentenrechten, bevordering van de gezondheid van mens, dier en plant en het welzijn van dieren en vaststelling van een passend Europees statistisch kader.

2. Het CvdR erkent dat de eengemaakte markt een van de belangrijkste successen van de EU is, maar dat deze zich moet blijven aanpassen aan een snel veranderende omgeving die wordt gekenmerkt door digitalisering en globalisering. Er bestaan nog steeds aanzienlijke obstakels voor een goed functionerende eengemaakte markt, en er komen steeds nieuwe obstakels bij.

3. Voor een goede werking van de eengemaakte markt is het cruciaal dat burgers en bedrijven worden geïnformeerd over hun rechten, dat overheidsinstanties van kennis worden voorzien over hoe de regels moeten worden toegepast, en dat rechtbanken beschikken over de deskundigheid en de bevoegdheid om deze te handhaven. In verband hiermee is het belangrijk dat basiskennis over de EU onderdeel wordt van het onderwijsprogramma in de lidstaten, om ervoor te zorgen dat alle jonge burgers zich geleidelijk aan bewust worden van hun rechten en beter kunnen profiteren van de voordelen van de interne markt.

4. Het CvdR wijst op de voortdurende uitdaging waarmee kmo's worden geconfronteerd bij de toegang tot financiering, de aanhoudende administratieve lasten van het zakendoen, de moeilijkheden die zij ondervinden bij het grijpen van kansen door internationalisering en hun onvermogen om voldoende profijt te trekken van de eengemaakte markt; dit leidt tot aanhoudende versnippering en marktonregelmatigheden in veel sectoren en regio's ten koste van zowel bedrijven als consumenten, en is daarom verheugd over de nadruk die de Commissie legt op het versterken van de kmo-sector door middel van dit programma.

5. Het CvdR erkent dat de ontwikkeling van informatie-instrumenten en opleidingsprogramma's van het allergeenste belang is voor de goede werking van de eengemaakte markt en moet zijn gebaseerd op degelijke gegevensanalyses, onderzoeken en evaluaties die worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met de lidstaten en hun bevoegde autoriteiten, waaronder de regionale en lokale overheden.

6. Hoewel het programma een ruime werkingssfeer heeft en streeft naar stroomlijning van de inspanningen om de governance van de eengemaakte markt beter te coördineren, moet worden opgemerkt dat het waarborgen van effectieve coördinatie vanuit bestuurlijk oogpunt geen sinecure zal zijn.

7. Het programma moet flexibel zijn om snel en proactief te reageren op verstoring van de werking van de eengemaakte markt of verstoring van de handel voor kmo's, bijvoorbeeld als gevolg van mogelijke negatieve effecten van de brexit.

De eengemaakte markt

8. Het CvdR erkent dat de eengemaakte markt de kern is van de economische en politieke integratie van de EU, bestaande uit 500 miljoen consumenten en 21 miljoen bedrijven en ondersteund door omvangrijke wetgeving die het vrije verkeer van mensen, goederen, kapitaal en diensten in de hele EU en de bredere Europese Economische Ruimte waarborgt ⁽¹⁾.

9. Het CvdR herinnert eraan dat de interne markt van de EU zich conform artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie moet inzetten „voor de duurzame ontwikkeling van Europa, op basis van een evenwichtige economische groei en van prijsstabiliteit, een sociale markteconomie met een groot concurrentievermogen die gericht is op volledige werkgelegenheid en sociale vooruitgang, en van een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu. De Unie bevordert de wetenschappelijke en technische vooruitgang”.

10. Het Commissievoorstel doet recht aan het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel.

11. Concurrentie op de eengemaakte markt moet bijdragen aan de verwezenlijking van deze doelstellingen, onder meer door consumenten en ondernemingen de economisch meest voordelige prijs te bieden, met name via lagere transactiekosten en een grotere markt die schaalvoordelen oplevert, door aan te zetten tot meer innovatie en door sneller in te spelen op de behoeften van de consument en daarbij te zorgen voor eerlijke concurrentievoorwaarden en alle vormen van dumping te voorkomen. Het CvdR is echter van mening dat de voordelen van de eengemaakte markt beter moeten worden gecommuniceerd aan burgers, bedrijven en andere marktdeelnemers, en erkent dat de lokale en regionale overheden in dit verband een belangrijke rol spelen.

12. Het CvdR erkent dat de eengemaakte markt een voortdurend proces is dat in belangrijke opzichten nog steeds niet is afgerond, en dat een beter functionerende eengemaakte markt en het wegnemen van de resterende handelsbelemmeringen, vooral op het gebied van de dienstensector en de digitale eengemaakte markt, de economische groei een aanzienlijke stimulans zou geven.

⁽¹⁾ Advies van het CvdR — De eengemaakte markt verbeteren (ECON-VI/010).

De eengemaakte markt voor diensten

13. Het CvDR is de Commissie erkentelijk voor de inspanningen die zij heeft geleverd om de vrijheid van dienstverlening in Europa verder te vergroten, met name in verband met het dienstenpakket ⁽²⁾, aangezien er veel werk moet worden verzet, zoals blijkt uit de *peer review* van de Europese Commissie over de tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn, waarin wordt bevestigd dat er nog steeds te veel obstakels zijn, waaronder inperking van de vrijheid van vestiging ⁽³⁾. Tevens moet er op EU-niveau meer duidelijkheid worden verschaft over de regelgeving met betrekking tot diensten die verband houden met de deeleconomie.

14. Het CvDR vindt het belangrijk dat nieuwe programma's bijdragen tot een betere werking van de eengemaakte markt voor diensten en vraagt zich af hoe de instrumenten voor de eengemaakte markt effectiever kunnen worden ingezet om een meer geïntegreerde dienstenmarkt te waarborgen.

De eengemaakte markt voor goederen

15. Het CvDR erkent dat er nog steeds een ernstig probleem is met de handhaving van EU-productvoorschriften aangezien er te veel niet-conforme producten op de markt zijn. Er is volgens het CvDR dringend behoefte aan duidelijke merknamen en zichtbaarheid, alsook aan het voorkomen van overlappingsen in de overvloed aan instrumenten die bestaan of worden voorgesteld, om ervoor te zorgen dat burgers en bedrijven de toepasselijke regels en hun rechten en plichten begrijpen en de kanalen kennen die hun ter beschikking staan wanneer zij menen dat de regels worden overtreden.

16. Er zijn in heel Europa meer dan 500 markttoezichtautoriteiten, waarvan er veel met beperkte middelen werken. Daarnaast merkt het CvDR op dat het afschrikmechanisme voor inbreuken op de huidige regels niet werkt. Het beveelt daarom aan om niet alleen voor meer samenwerking en betere geïntegreerde netwerken te zorgen, maar ook meer directe financiering aan deze gebieden toe te wijzen. Het CvDR beveelt ten sterkste aan dat de nationale mededingingsautoriteiten over voldoende middelen beschikken en onafhankelijk van de regering opereren, zodat ze hun werk doeltreffend kunnen uitvoeren, hetgeen terdege moet worden ondersteund door de rechtstelsels en rechtbanken in de lidstaten, met inachtneming van de verschillende bevoegdheden van deze instanties. Dit is absoluut noodzakelijk voor de effectieve tenuitvoerlegging van EU-wetgeving in de praktijk.

Normen

17. Het CvDR is ingenomen met de voortdurende inzet van de Commissie om 28 nationale normen te vervangen door één Europese norm, alsook met het intensievere gebruik van IT-systemen en -procedures om de administratieve lasten te verminderen en informatie met belanghebbenden te delen. Het is aan te bevelen passende stappen te nemen om ervoor te zorgen dat kmo's naar behoren worden betrokken bij de ontwikkeling van normen, zodat voldoende transparantie is gewaarborgd en de mogelijke dominantie van grotere bedrijven of structuren in het proces wordt voorkomen.

Overheidsopdrachten

18. Het CvDR onderstreept dat lokale en regionale overheden belangrijke verantwoordelijkheden hebben voor de tenuitvoerlegging van EU-beleid en -wetgeving, onder meer op het gebied van consumentenwelzijn (waar ze dicht bij de burger staan) en overheidsopdrachten.

19. Het CvDR ondersteunt daarom de doelstelling om de nationale, regionale en lokale overheden beter in staat te stellen de huidige regels adequater ten uitvoer te leggen, maar merkt op dat de complexiteit van de aanbestedingswetgeving een belemmering kan vormen voor grotere participatie van kmo's aan de procedure voor overheidsopdrachten.

20. Samenwerking van de Commissie met nationale, regionale en lokale overheden is van het grootste belang voor de verwezenlijking van een markt voor overheidsopdrachten die concurrerend, open en goed geregeld is. Dit is van essentieel belang om publieke middelen optimaal in te zetten.

Instrumenten voor governance van de eengemaakte markt

21. Het CvDR is ingenomen met de toezegging van de Commissie om te blijven investeren in de bestaande instrumenten voor governance van de eengemaakte markt, zoals het Uw Europa-portaal en het Solvit-netwerk, en is van mening dat een grotere inspanning nodig is om het gebruik van deze instrumenten in de praktijk bij burgers, consumenten en overheden op verschillende niveaus te bevorderen, de online vindbaarheid van deze instrumenten te verbeteren en hun capaciteit om actuele informatie te verstrekken te vergroten. Lokale en regionale overheden moeten nauwer worden betrokken bij de implementatie van deze bestuursinstrumenten om het functioneren ervan te verbeteren. Het is van belang dat de verbetering van de genoemde instrumenten geen economische en administratieve lasten met zich meebrengt voor de lokale en regionale overheden.

⁽²⁾ Advies van het CvDR — Het dienstenpakket: een diensteneconomie ten dienste van de burgers (ECON-VI/022)

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/services-directive/implementation/evaluation_en

Kmo's en concurrentievermogen

22. Het CvdR erkent dat kmo's de ruggengraat vormen van de Europese economie, dat zij 99 % van alle bedrijven in de EU vertegenwoordigen en in de afgelopen 5 jaar verantwoordelijk waren voor het scheppen van meer dan 85 % van de nieuwe banen, en dat zij samen met ondernemerschap de sleutel vormen tot economische groei, innovatie en het scheppen van banen. Het CvdR steunt de roep om een stabiel EU-kader na 2020 en grotere betrokkenheid van lokale en regionale overheden bij de ondersteuning van het ondernemingsklimaat en de ontwikkeling van publiek-private partnerschappen ⁽⁴⁾.

23. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de verschillende EU-programma's een aanvulling vormen op en niet concurreren met de steunmaatregelen voor ondernemingen die beschikbaar zijn op het niveau van de lidstaten. Daarom moeten zowel de steunmaatregelen voor kmo's in het kader van het programma voor de eengemaakte markt als de door nationale en regionale instanties getroffen maatregelen worden uitgevoerd via een één-loket-aanpak.

24. Het CvdR neemt kennis van het voorstel dat de leninggarantiefaciliteit, die momenteel als onderdeel van het Cosme-programma fungeert, in de volgende financieringsperiode moet worden toegewezen in het kader van het InvestEU-fonds en beveelt in dit verband aan om gebruik te blijven maken van intermediairs die een langdurige relatie met kmo's hebben, maar vreest dat niet alle lidstaten over de structuren op nationaal of regionaal niveau beschikken om toegang te krijgen tot de garantiefondsen van InvestEU. Kmo's zouden moeilijkheden kunnen ondervinden wanneer zij een beroep willen doen op de kredietgarantiefondsen van InvestEU als de intermediairs geen wezenlijke vertegenwoordiging hebben op het grondgebied van alle lidstaten en het zou een goede zaak zijn als de Europese instellingen samen met de lidstaten ervoor zouden kunnen zorgen dat kmo's in alle lidstaten op voet van gelijkheid toegang hebben tot deze financiering.

25. Het CvdR roept de EU op ervoor te zorgen dat er een element van regionaal evenwicht wordt ingebouwd in de garantiefondsen in het kader van InvestEU, aangezien dit van bijzonder belang is voor lokale en regionale overheden, met name die welke minder begunstigde regio's vertegenwoordigen.

26. Er moet meer duidelijkheid worden verschaft over het budget dat is toegewezen aan de garantiefaciliteit voor kmo's uit hoofde van het Cosme-programma en ter beschikking is gesteld aan het garantiefonds dat is gekoppeld aan het InvestEU-programma, en er moet worden verduidelijkt hoe dit risicovolle financiering aan kmo's gaat ondersteunen, vooral in meer afgelegen en perifere regio's.

27. Het CvdR beklemtoont dat er specifiek moet worden verwezen naar de „Small Business Act”, die een overkoepelend kader blijft voor het EU-beleid ten aanzien van kmo's en waarvan de strategische richtsnoeren in aanmerking moeten worden genomen bij het opstellen van de jaarlijkse werkprogramma's voor steunverlening aan kmo's. Even belangrijk is het in dit verband ook te verwijzen naar het netwerk van mkb-gezanten („SME Envoys”), gezien zijn rol in de onderlinge afstemming van alle maatregelen met gevolgen voor kmo's op EU-niveau. Het CvdR benadrukt dat het „denk eerst klein”-principe, dat ervoor zorgt dat de belangen van kmo's in de allereerste fase van beleidsvorming in aanmerking worden genomen, moet gelden voor het programma voor de eengemaakte markt en alle relevante programma's van het nieuwe meerjarig financieel kader.

28. Het CvdR verzoekt om nadere details over de toekomstige rol en ambitie van het Enterprise Europe Network, gezien de uitdagingen voor kmo's zoals uiteengezet door de Commissie, en over hoe het netwerk moet worden aangepast om deze uitdagingen aan te gaan in een tijd van digitalisering en globalisering, zodat het beter is afgestemd op de behoeften van het bedrijfsleven en meer in overeenstemming is met de steun vanuit de lidstaten.

29. Het CvdR verheugt zich erover dat het programma dat bekend werd onder de naam „Erasmus voor jonge ondernemers” (EYE) wordt voortgezet. Het wijst op de naamswijziging ervan in „mentorschapsregeling voor nieuwe ondernemers” (mentoring scheme for new entrepreneurs) daar het programma aanzienlijk bijdraagt aan de verbetering van het ondernemingsklimaat en de versterking van de ondernemerscultuur. Voorts houdt het Comité een vurig pleidooi voor de mogelijke geografische uitbreiding van het toepassingsgebied van het programma teneinde jonge ondernemers meer kansen te bieden.

30. Het CvdR is groot voorstander van de ontwikkeling van netwerken van zakelijke ecosystemen en clusters in Europa, zoals eerder door het CvdR is aangegeven ⁽⁵⁾; is daarom verheugd over de toezegging van de Commissie om de gezamenlijke clusterinitiatieven verder te bevorderen en de ontwikkeling van gezamenlijke activiteiten en transnationale partnerschapsstrategieën te ondersteunen, en tevens de noodzakelijke koppelingen tot stand te brengen met de digitale innovatiehubs van de EU.

⁽⁴⁾ Advies van het CvdR — De toekomst van het programma COSME na 2020: het perspectief van lokale en regionale overheden (ECON-VI/027).

⁽⁵⁾ Advies van het CvdR — Bevordering van startende en uitbreidende ondernemingen in Europa: regionale en lokale perspectieven (ECON-VI/021).

31. Het vergemakkelijken van de toegang tot financiering voor een zo groot mogelijk aantal in verschillende gebieden actieve kmo's is volgens het CvdR van cruciaal belang. Lokale en regionale overheden moeten een rol spelen bij de verspreiding van informatie en gerichte communicatie met begunstigden over verschillende instrumenten en steunregelingen voor kmo's, in samenwerking met de intermediaire instanties.

32. Kmo's die zijn gevestigd in plattelandsgebieden, in perifere regio's en/of in gebieden die voor demografische uitdagingen staan, worden geconfronteerd met extra uitdagingen, bijvoorbeeld bij het vinden van geschoolde werknemers en op het gebied van infrastructuur, zoals de toegang tot breedband en andere vormen van connectiviteit, die nodig zijn om innovatie te benutten en internationaliseringsactiviteiten te bevorderen. Het CvdR verzoekt de Commissie daarom meer duidelijkheid te geven over hoe deze belangrijke uitdagingen met behulp van het programma zullen worden aangepakt.

33. Het CvdR herinnert eraan dat de Commissie ultraperifere gebieden heeft beloofd om in toekomstige steunregelingen voor kmo's rekening te houden met hun specifieke behoeften, teneinde hun concurrentiepositie op de internationale markten te verbeteren en hun integratie in de interne markt van de EU te bevorderen.

Concurrentiebeleid

34. Het CvdR is ingenomen met de voortdurende inspanningen van de Commissie om eerlijke concurrentie in de eengemaakte markt te waarborgen door te investeren in de instrumenten en deskundigheid om de mededingingsregels in de digitale economie effectief te kunnen handhaven, en benadrukt meer in het algemeen het belang van voortdurend en effectief contact tussen de Commissie en de nationale mededingingsautoriteiten.

Statistieken

35. Het CvdR erkent het belang van de beschikbaarheid van hoogwaardige statistieken ter ondersteuning van empirisch onderbouwde besluitvorming en plaatst vraagtekens bij de integratie van het Europees statistisch programma in het programma voor de eengemaakte markt, gezien het belang van de zichtbaarheid en de onafhankelijkheid van het statistisch programma. Op lokaal en regionaal niveau is echter sprake van een gebrek aan voldoende gedetailleerde en tijdige statistieken. Daarom roept het CvdR Eurostat op om dit probleem in samenwerking met de nationale instanties voor de statistiek aan te pakken.

36. Er moet worden vastgehouden aan de huidige rechtsvorm van het toekomstige Europees statistisch programma, d.w.z. dat er een aparte, op zichzelf staande verordening moet komen.

37. Het is een goede zaak dat indicatoren voor de regio's, met name de ultraperifere regio's, worden opgenomen in de acties die in aanmerking komen voor financiering in het kader van het Europees statistisch programma; naast het verstrekken van reeds beschikbare informatie, zou het Comité graag zien dat ook het verzamelen van aanvullende gegevens en het ontwikkelen van nieuwe, adequatere indicatoren, die een beter beeld geven van de situatie van de ultraperifere regio's, in aanmerking komen voor financiering uit het programma.

Consumenten, consumentenbescherming en voedselbeleid

38. Het CvdR constateert tot zijn tevredenheid dat het nieuwe programma stevig inzet op handhaving van consumentenrechten en waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming, productveiligheid en hulp aan consumenten wanneer zij met problemen worden geconfronteerd. Met de instrumenten die in het programma worden beschreven worden consumenten gewaarschuwd voor gevaarlijke producten en worden burgers via onlineconsumenten-centra geholpen bij het oplossen van problemen. Het CvdR is echter van mening dat een effectieve en versterkte vertegenwoordiging van consumenten door adequate financiering van onafhankelijke instanties de capaciteit van dergelijke instanties zal versterken om effectief op te treden bij internemarktkwesties die van invloed zijn op consumenten, waaronder toegang tot de rechter.

39. Het CvdR waardeert de erkenning dat burgers in bijzondere mate de gevolgen ondervinden van de werking van de markten voor financiële diensten en benadrukt dat het programma de consumentenrechten en bewustmaking op dit gebied doeltreffend moet ondersteunen. Daarnaast neemt het CvdR kennis van de toezegging om grotere betrokkenheid van consumenten bij het EU-beleid inzake financiële diensten en maatregelen ter bevordering van een beter begrip van de financiële sector te blijven steunen, en verzoekt het de Commissie voort te bouwen op dit werk in samenwerking met consumentenorganisaties uit de hele EU.

40. Het CvdR onderstreept voorts de noodzaak om adequate financiering voor consumentenorganisaties te waarborgen, zodat zij de belangen van consumenten doeltreffend kunnen verdedigen en als gekwalificeerde instanties kunnen optreden in collectieve beroepsprocedures, en vestigt de aandacht op het feit dat consumentenorganisaties, met name in kleinere lidstaten, zich grote zorgen maken.

41. De introductie van een specifiek onderdeel „voedselveiligheid” in het nieuwe programma voor de eengemaakte markt wordt door het CvdR als positief beoordeeld. Als grootste verwerkende industrie in de EU heeft de levensmiddelen- en drankenindustrie behoefte aan een krachtige, concurrerende en duurzame voorzieningsketen, geschraagd door een stabiel regelgevingskader en een verbeterde werking van wederzijdse erkenning op niet-geharmoniseerde gebieden.

42. Daarom herhaalt het CvdR zijn verzoek om beleidsmaatregelen te nemen ter stimulering en ondersteuning van de ontwikkeling van voedselproductie- en consumptiesystemen die duurzame productiepraktijken ondersteunen, waardoor de impact op het milieu wordt verminderd en de voedselveiligheid wordt verhoogd met kwaliteitsproducten tegen redelijke prijzen, zoals aangegeven in zijn eerdere adviezen⁽⁶⁾. Het Comité wenst de aandacht te vestigen op het feit dat overheidsopdrachten voor levensmiddelen een katalysator kunnen zijn om de voedselproductie op een duurzamer pad te krijgen; beveelt daarom maatregelen aan om het opleiden van voor overheidsopdrachten op voedselgebied verantwoordelijke functionarissen te bevorderen en de oprichting van netwerken ter ondersteuning van nationale, regionale en lokale bevoegde instanties te ondersteunen.

Programma-aanpak

43. Het CvdR erkent dat de door de Commissie voorgestelde nieuwe programmeringsaanpak in beginsel tot efficiëntieverbeteringen en kostenbesparingen moet leiden, een zekere mate van flexibiliteit in begrotingsonderdelen moet bieden om in te spelen op veranderende omstandigheden, en de levering en tenuitvoerlegging moet verbeteren. Daarnaast wordt opgemerkt dat dit in de eerste plaats een kwestie van interne administratieve coördinatie is en dat het onduidelijk is of alleen met een nieuwe programma-aanpak de noodzakelijke synergieën en kostenbesparingen kunnen worden gerealiseerd.

44. Aangezien de begrotingsonderdelen in het programma betrekking hebben op meerdere directoraten-generaal, vraagt het CvdR zich af hoe dit in de praktijk zal werken. Het doel van het bereiken van flexibiliteit in begrotingsonderdelen kan in de praktijk moeilijk blijken te zijn, aangezien hier nog geen structuren voor zijn gedefinieerd.

45. Het CvdR benadrukt dat er een gebrek aan transparantie is in de begrotingsonderdelen, aangezien in sommige gevallen de administratieve kosten duidelijk zijn afgebakend, maar in andere gevallen niet, en stelt voor dat er een duidelijker afgebakend budget voor technische bijstand komt om de programmakosten te scheiden van die voor het ontwikkelen van concrete maatregelen.

Brussel, 5 december 2018.

*De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁶⁾ Advies van het CvdR — Naar een duurzaam EU-levensmiddelenbeleid (NAT-VI/014).